

Sygn. akt III PK 120/15

POSTANOWIENIE

Dnia 12 maja 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriłło

w sprawie z powództwa R. M.
przeciwko "H. [...] Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i Spółka" Spółce
Komandytowej w K.
i [...] W. Spółce Akcyjnej w W.
o zadośćuczynienie, odszkodowanie, rentę i ustalenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 12 maja 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 11 grudnia 2014 r., sygn. akt III APa [...],

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

**2. odstępuje od obciążania powoda kosztami postępowania
kasacyjnego strony pozwanej.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 11 grudnia 2014 r., po rozpoznaniu sprawy z powództwa R. M. przeciwko „H. [...] sp. z o.o. i Spółka” sp. k. w K. oraz [...] W. S.A. w W. o zadośćuczynienie, odszkodowanie, rentę i ustalenie, na skutek apelacji pozwanych od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 27 listopada 2013 r. (mocą którego zasądzono od pozwanych na rzecz powoda kwotę 50.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 6 stycznia 2011 r. do dnia zapłaty, z zastrzeżeniem, że zapłata przez jednego z pozwanych zwalnia z obowiązku zapłaty drugiego z pozwanych - pkt I; ustalono odpowiedzialność pozwanych za skutki wypadku przy

pracy w dniu 12 listopada 2009 r. mogące powstać w przyszłości - pkt II; oddalono powództwo w pozostałym zakresie - pkt III; nakazano pobrać od pozwanych na rzecz Skarbu Państwa - Kasy Sądu Okręgowego w K. pozostałe do uiszczenia koszty sądowe, z tym, że zapłata przez jednego z pozwanych zwalnia z obowiązku zapłaty drugiego z pozwanych - pkt IV; wzajemnie zniesiono między stronami koszty zastępstwa procesowego - pkt V i odstąpiono od obciążenia powoda kosztami procesu w pozostałym zakresie - pkt VI), zmienił zaskarżony wyrok w punkcie I i oddalił powództwo o zadośćuczynienie (pkt I); zmienił zaskarżony wyrok w punkcie IV w ten sposób, że odstąpił od obciążenia pozwanych dotychczas nieuiszczonymi wydatkami i kosztami sądowymi w sprawie, którymi obciążył Skarb Państwa - Sąd Okręgowy w K. (pkt II); odstąpił od obciążenia powoda kosztami postępowania apelacyjnego pozwanych, w tym kosztami zastępstwa procesowego (pkt III) i oddalił apelację w pozostałym zakresie (pkt IV).

Powyższy wyrok został zaskarżony skargą kasacyjną powoda. Skargę oparto na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego: art. 445 § 1 k.c. i art. 444 § 1 k.c. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem Najwyższym.

Jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano jej oczywistą zasadność.

W uzasadnieniu wniosku podniesiono, że z podstawy wskazanej w petitum skargi wynika, iż wniesiona skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna. Lektura zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego pozwala na przyjęcie, że podniesiony zarzut w sposób oczywisty uzasadnia wniesiony środek zaskarżenia. W sposób rażący i od razu dostrzegalny, Sąd Apelacyjny naruszył treść przepisu prawa materialnego przywołanego w podstawie kasacyjnej. Zdaniem skarżącego, skarga jest oczywiście uzasadniona również z tego powodu, że w toku postępowania apelacyjnego i podejmowanych czynności decyzyjnych związanych z wydaniem zaskarżonego orzeczenia nie została zrealizowana zarówno funkcja rozpoznawcza, jak i kontrolna tego sądu, których założenia i istota zostały wyjaśnione w uchwale Sądu Najwyższego - mającej moc zasady prawnej - z 31 stycznia 2008 r. (III CZP

49/07). Rozstrzygnięcie Sądu drugiej instancji w sposób oczywisty, widoczny *prima facie*, narusza prawo, gdyż jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi przepisami prawa. W zakresie szerszego uzasadnienie odnośnie do oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, skarżący odsyła do rozważań dotyczących podstaw kasacyjnych. Jak zaznacza, z rozważań tych w szczegółowy sposób będzie wynikało, jak bardzo chybione jest stanowisko Sądu Apelacyjnego. Zdaniem skarżącego, o oczywistej zasadności niniejszej skargi kasacyjnej decyduje przede wszystkim ta podstawa kasacyjna, która dotyczy uznania przez Sąd Apelacyjny w [...] zarówno zadośćuczynienia, jak i odszkodowania z art. 444 § 1 k.c., jako roszczeń tożsamy. Uchybienia prawa materialnego, jakie zaistniały w procesie stosowania prawa przez Sąd drugiej instancji, wymagają skorygowania, gdyż ze swej istoty miały one wpływ na wynik sprawy. Konieczne wydaje się zatem uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, gdyż pozostawienie w obrocie tegoż wyroku jest nie do pogodzenia z zasadami uczciwego procesu, bezstronności sądu i zasadniczymi normami ustrojowymi przyświecającymi postępowaniu sądowemu.

Pozwani w odpowiedziach na skargę kasacyjną wniesli o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania; ewentualnie wniesli o oddalenie skargi kasacyjnej, a także o zasądzenie od powoda na ich rzecz kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna (podobnie jak uprzednio kasacja) nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych a art. 398⁹ § 1 k.p.c., to jest

wówczas, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, bądź istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, czy też zachodzi nieważność postępowania lub gdy skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W konsekwencji tegoż w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym m.in. na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca nieprzypadkowo, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyslać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem

zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007, z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/8, LEX nr 459291, z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

W razie wskazania tej przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06 LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035, z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205, z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/ 07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, iż przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona

(postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy wypada stwierdzić, że przedmiotowe skarga kasacyjna w zakresie wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania i jego uzasadnienia nie spełnia wymagań stawianych temu nadzwyczajnemu środkowi zaskarżenia. Stawiając tezę o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jej autor nie przedstawił żadnego wywodu prawnego wyjaśniającego, na czym polega widoczne *prima facie* kwalifikowane naruszenie przez Sąd Apelacyjny jedynego, powołanego w tej części przedmiotowego środka zaskarżenia przepisu, tj. art. 444 § 1 k.c. (poza stwierdzeniem, że Sąd ten uznał uregulowane w tym przepisie odszkodowanie i zadośćuczynienie, jako świadczenia tożsame), odsyłając w tym zakresie do uzasadnienia podstaw kasacyjnych. Argumentów za istnieniem wskazanej przesłanki przedsądu należałoby zatem poszukiwać w innych elementach konstrukcyjnych skargi kasacyjnej, co nie leży w gestii Sądu Najwyższego na etapie badania okoliczności przemawiających za przyjęciem tegoż środka zaskarżenia do rozpoznania.

Niezależnie od powyższego, lektura uzasadnienia wyroku Sądu drugiej instancji prowadzi do wniosku, że - wbrew twierdzeniom skarżącego - funkcja rozpoznawcza i kontrolna postępowania apelacyjnego zostały przez ten Sąd zrealizowane.

Godzi się zauważyć, że w myśl art. 445 § 1 k.c. w związku z art. 444 k.c., zadośćuczynienie pieniężne może być przyznane poszkodowanemu, między innymi, w razie doznania uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia. W świetle unormowań zawartych w powołanych przepisach, w każdym przypadku ustalenia spowodowanego deliktem określonych w art. 444 § 1 k.c. szkód na osobie, osoba odpowiedzialna za skutki zdarzenia obowiązana jest z mocy art. 444 k.c. do wynagrodzenia szkody majątkowej związanej z tym zdarzeniem oraz - stosownie do art. 445 § 1 k.c. - do zapłaty zadośćuczynienia za wyrządzoną krzywdę rozumianą jako cierpienia fizyczne i cierpienia psychiczne towarzyszące uszkodzeniu ciała lub rozstrojowi zdrowia. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z

dnia 30 listopada 1999 r., I CKN 1145/99, niepublikowanym), różnica między stosowaniem art. 444 § 1 i 2 k.c. i art. 445 § 1 k.c. przy stwierdzeniu uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia polega na tym, że szkoda majątkowa z pierwszego przepisu - w zasadzie - musi znaleźć pełne pokrycie, gdy tymczasem zasądzenie zadośćuczynienia, a zwłaszcza jego wysokości, uzależnione jest od całokształtu ujawnionych okoliczności, w szczególności zaś zarówno od trwałości i skutków zdarzenia lub okresu trwania objawów chorobowych i ich nasilenia, jak i od rodzaju oraz stopnia winy sprawcy szkody i odczucia jej przez poszkodowanego. Zadośćuczynienie ma przede wszystkim charakter kompensacyjny i tym samym jego wysokość musi przedstawiać pewną wartość ekonomicznie odczuwalną, a więc nie może być wyrażona w kwocie symbolicznej. Wysokość ta nie może być jednak nadmierna w stosunku do doznanej krzywdy i aktualnych stosunków majątkowych społeczeństwa, a więc powinna być utrzymana w rozsądnych granicach. Konieczność uwzględnienia wszystkich okoliczności sprawy przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia przemawia zaś za koniecznością wzięcia pod rozwagę faktu przyczynienia się poszkodowanego do zdarzenia wyrządzającego szkodę oraz sum wypłaconych poszkodowanemu ze społecznego ubezpieczenia wypadkowego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 1976 r., IV CR 147/76, OSNCP 1977 nr 5-6, poz. 89), a także faktu otrzymania przez poszkodowanego kwot pieniężnych z tytułu ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków dokonanego na koszt osoby zobowiązanej do odszkodowania (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 1969 r., I PR 224/69, OSNCP 1970 nr 6, poz. 111). Dokonując takiej właśnie oceny wysokości należnego powodowi zadośćuczynienia z tytułu wypadku przy pracy, Sąd Apelacyjny - wbrew zarzutom skarżącego - w obszernym fragmencie uzasadnienia zaskarżonego wyroku przeanalizował charakter poszczególnych świadczeń wypłaconych poszkodowanemu przez [...] W. S.A. z siedzibą w W. i rozważył możliwość ich zaliczenia na poczet tak odszkodowania z art. 444 § 1 k.c., jak i zadośćuczynienia z art. 445 § 1 k.c. W tym kontekście, teza o widocznym *prima facie* naruszeniu tychże przepisów przy ferowaniu zaskarżonego wyroku jawi się jako oczywiście bezzasadna.

Konkludując: wobec niewykazania istnienia powołanej w skardze kasacyjnej przesłanki przedsądu, z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak w sentencji.